

Monika Piłat

"Wybory do Parlamentu Europejskiego. Zasady i wyniki głosowania", Elżbieta Dydak, Warszawa 2003 : [recenzja]

Studia Iuridica Lublinensia 3, 223-225

2004

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ELŻBIETA DYDAK

Wybory do Parlamentu Europejskiego.

Zasady i wyniki głosowania

Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR, Warszawa 2003

Zgodnie z protokołem w sprawie rozszerzenia Unii Europejskiej, dołączonym do Traktatu Nicejskiego z 2000 r., polscy parlamentarzyści od dnia 16. 04. 2003 r., tj. od dnia podpisania traktatu akcesyjnego w Atenach, uzyskali prawo do zasiadania w charakterze obserwatorów w Parlamencie Europejskim. Książka E. Dydak poświęcona jest jednemu z zagadnień związanych z Parlamentem Europejskim, tj. wyborom do tego organu.

Problematykę dotyczącą przeprowadzenia wyborów do Parlamentu Europejskiego Autorka ujęła w pięć rozdziałów, do których dołączono cztery załączniki, wykaz wybranych publikacji, w przeważającej części w języku angielskim lub francuskim.

W rozdziale pierwszym E. Dydak przedstawia rozwój historyczny Parlamentu Europejskiego, poczynając od powołanego w 1949 r. Zgromadzenia Konsultacyjnego Rady Europy, będącego bezpośrednią inspiracją do utworzenia Parlamentu Europejskiego w obecnym kształcie, akcentując w sposób szczególny ewolucję kompetencji Parlamentu Europejskiego. Zwraca uwagę na aktywną rolę deputowanych w umacnianiu jego pozycji w systemie instytucjonalnym Wspólnot Europejskich.

Parlament Europejski to jedyna instytucja Wspólnot Europejskich, do której przedstawiciele wybierani są przez obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej, zgodnie z treścią uchwalonego 20. 09. 1976 r. Aktu dotyczącego wyboru przedstawicieli do Zgromadzenia w bezpośrednich i powszechnych wyborach. Z bezpośrednimi wyborami do Parlamentu Europejskiego związane jest pojęcie „deficytu demokratycznego”. Według Autorki, pozycja Parlamentu Europejskiego odzwierciedla dwie koncepcje integracji europejskiej: Europy federalnej, w której rola Parlamentu Europejskiego ma być zbliżona do roli, jaką odgrywają parlamenty krajowe oraz Europy współpracy międzyrządowej, w której pozycja Parlamentu Europejskiego jest mar-

ginalna. Z powyższymi koncepcjami związane jest różne rozumienie pojęcia „deficyt demokratyczny”, przedstawione przez Autorkę.

Rozdział pierwszy zamyka tabela przedstawiająca podział głosów w Parlamencie Europejskim, ustalony przez Radę Europejską na szczycie w Nicei w grudniu 2000 r., z uwzględnieniem państw, z którymi zostały podpisane 16. 04. 2003 r. w Atenach traktaty akcesyjne.

Wybory do Parlamentu Europejskiego odbywają się według zasad ustalonych w aktach prawa wspólnotowego oraz ordynacji wyborczej uchwalonej przez poszczególne państwa członkowskie Unii Europejskiej. Problematyce związanej ze wskazaniem różnic i podobieństw w ordynacjach wyborczych do Parlamentu Europejskiego poświęcony jest drugi rozdział publikacji. Autorka omawia podstawowe rozwiązania przyjęte w Akcie dotyczącym wyboru przedstawicieli do Zgromadzenia w bezpośrednich i powszechnych wyborach z 20. 09. 1976 r., w Traktacie o utworzeniu Wspólnoty Europejskiej z 25. 03. 1957 r. i Traktacie o Unii Europejskiej z 02. 02. 1992 r., ustanawiającym obywatelstwo europejskie oraz w dyrektywie Rady Unii z 06. 12. 1993 r. o szczegółowych postanowieniach dotyczących prawa głosowania i kandydowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego dla obywateli Unii zamieszkałych w państwach członkowskich, których nie są obywatelami. Autorka analizuje cechy systemu większościowego i proporcjonalnego oraz przedstawia, jak kształtuje się wynik wyborów w zależności od przyjętego systemu. Wskazuje na główne różnice istniejące w ordynacjach wyborczych do Parlamentu Europejskiego w państwach członkowskich Unii Europejskiej, które dotyczą m. in. wielkości okręgów wyborczych, przyjętych klauzul zaporowych, metody alokacji mandatów, czynnego i biernego prawa wyborczego.

Rozdział trzeci omawianej publikacji Autorka poświęciła analizie ewolucji prac, których celem jest uchwalenie jednolitej ordynacji wyborczej do Parlamentu Europejskiego. Omawia zmiany wprowadzone do Aktu dotyczącego wyboru przedstawicieli do Zgromadzenia w bezpośrednich i powszechnych wyborach z 20. 09. 1976 r., opublikowane w Dzienniku Urzędowym Wspólnot w dniu 21. 10. 2002 roku.

Kolejny, czwarty rozdział oparty został na stworzonej w 1980 r. przez K. Reifa i H. Schmitta teorii wyborów pierwszoplanowych i wyborów drugoplanowych. Wybory pierwszoplanowe to najważniejsze wybory w danym kraju, tj. wybory parlamentarne w systemie parlamentarnym lub wybory prezydenckie w systemie prezydenckim. Wybory drugoplanowe to wszystkie pozostałe wybory występujące w systemach rządów poszczególnych państw członkowskich. Do tej kategorii należą wybory do Parlamentu Europejskiego. Na podstawie zebranych danych statystycznych Autorka ukazuje, jaki wpływ na frekwencję wyborczą oraz na wyniki uzyskane przez ugrupowania polityczne ma jednoczesne przeprowadzenie wyborów pierwszoplanowych i drugoplanowych. Autorka prezentuje analizę wyników wyborów, począw-

szy od pierwszych bezpośrednich wyborów do Parlamentu Europejskiego w 1979 r. do wyborów przeprowadzonych w 1999 roku.

Dokonując analizy frekwencji w wyborach do Parlamentu Europejskiego, Autorka stara się udzielić odpowiedzi na pytanie o przyczynę jej spadku, związaną z wyborami deputowanych do Parlamentu Europejskiego.

Formowanie i rola europejskiego systemu partii w wyborach europejskich to tematyka ostatniego, piątego rozdziału książki. E. Dydak cytuje pogląd M. Westlake'a, według którego pomimo powstania europejskich federacji partii i prowadzenia przez nie europejskich kampanii, kampanie poprzedzające wybory do Parlamentu Europejskiego w poszczególnych krajach są i będą zdominowane przez zagadnienia krajowe. Nie oznacza to jednak – czego dowodem są wskazane przykłady – iż brak jest w prowadzonych przez federacje partii kampaniach wyborczych wspólnych zagadnień o charakterze wykraczającym poza interes narodowy danego kraju. Autorka podkreśla, iż europejskie federacje partii nie spełniają wymogów stawianych partiom przez klasyczne definicje partii politycznych oraz nie realizują przypisywanych im w klasycznych doktrynach partii funkcji.

E. Dydak zwraca uwagę na fakt, iż do prawa pierwotnego Wspólnot Europejskich federacje partii zostały wprowadzone na mocy Traktatu z Maastricht. Ostatnia, bardzo istotna zmiana dotycząca partii politycznych wprowadzona została przez Traktat Nicejski z 2000 roku. Zobowiązuje ona Radę Unii do przyjęcia reguł określających zasady funkcjonowania partii politycznych na szczeblu europejskim, w tym w szczególności zasad ich finansowania.

Omawiana publikacja jest adresowana do odbiorcy zainteresowanego praktyczną stroną funkcjonowania wyborów do Parlamentu Europejskiego. Stanowi szczególnie cenne źródło informacji dla osób, które w przyszłości będą chciały zaangażować się w organizację wyborów do Parlamentu Europejskiego. Niewątpliwą zaletą pracy są liczne tabele ilustrujące przedstawione fakty, a zarazem dające czytelnikowi możliwość dokonania samodzielnej interpretacji na podstawie przedstawionych danych statystycznych. Na uwagę zasługuje ujęcie (w czterech załącznikach) podstawowych informacji dotyczących wyborów do Parlamentu Europejskiego. Są to m. in. lista krajowych ustaw wyborczych do Parlamentu Europejskiego, zestawienie ukazujące, jak kształtuje się zakres czynnego i biernego prawa wyborczego w poszczególnych państwach członkowskich oraz zakres zastosowania zasady *incompatibilitas*.

Monika Piłat